

Protokollat

af 7. september 2026

af tilkendegivelse

i

faglig voldgift FV2026-533

Ansatte Dyr lægers Organisation

(advokat Lars Habib Lindkær Jensen)

mod

Dyrlægevirksomhedernes Arbejdsgiverforening

(advokat Yvonne Frederiksen)

Twisten

Denne voldgiftssag vedrører spørgsmålet om fortolkning af ordlyden af et protokollat om en ensidig løngaranti (protokollat 14) af 5. september 2024 som en del af aftalen om fornyelse af parternes overenskomst for ansatte dyrlæger.

Påstande

Ansatte Dyr lægers Organisation (ADO) har nedlagt følgende påstande:

1. Dyrlægevirksomhedernes Arbejdsgiverforening skal anerkende, at der mellem ADO og DA som led i forligsforhandlingerne om overenskomst for 2024 – 2026 blev indgået en bindende aftale om en løngaranti som eksklusiv pension

2. DA skal betale bod svarende til 250.000 kr. til ADO.

3. Subsidiært skal DA betale bod til ADO efter voldgiftsrettens skøn.

Dyrlægevirksomhedernes Arbejdsgiverforening (DA) har påstået frifindelse over for påstand 1. Overfor påstand 2 og 3 har DA påstået frifindelse, subsidiært frifindelse mod betaling af et mindre beløb.

DA har nedlagt følgende selvstændige påstand:

ADO tilpligtes at anerkende, at ordlyden "den gennemsnitlige månedsløn (eksklusive pension) for en fuldtidsansat dyrlæge i parternes lønstatistik" i Protokollat 14 af 5. september 2024, på trods af ordlyden, skal fortolkes således, at den gennemsnitlige månedsløn opgøres inklusive pension.

ADO har over for DA's selvstændige påstand nedlagt påstand om frifindelse.

Sagens behandling

Sagen blev mundtligt forhandlet den 7. september 2026 i Den Danske Dyrlægeforenings lokaler, Thorvaldsensvej 57, 1871 Frederiksberg C, for en faglig voldgift. Sagen blev behandlet med følgende partsudpegede medlemmer:

Udpeget af klager:

Bestyrelsesmedlem i ADO Mette Lindstrøm Jensen og
Formand for ADO Daniel Lindegaard Hjorth Lind.

Udpeget af indklagede:

Juridisk chefkonsulent i DA Anja Strange og
Formand for bestyrelse i DA Ninna Westphael.

Som opmand deltog fhv. højesteretsdommer Vibeke Rønne.

Efter forhandling og votering kunne der ikke opnås enighed om eller flertal for en afgørelse blandt de partsudpegede medlemmer af voldgiftsretten.

Opmanden tilkendegav herefter sin opfattelse af sagen. Tilkendegivelsen blev taget til efterretning og kendelse blev frafaldet. Det blev aftalt, at vidneforklaringerne ikke medtages i protokollatet, ligesom protokollatet ikke indeholder en fuldstændig sagsfremstilling.

Sagsfremstilling

I forbindelse med overenskomstforhandlingerne mellem ADO og DA i september 2024 blev der opnået enighed om en løngaranti for overenskomstperioden 2024–2026. Løngarantien af 5. september 2024 har følgende ordlyd:

"Protokollat 14. Ensidig løngaranti

Parterne er enige om at aftale en ensidig løngaranti:

Løngaranti

Parterne har aftalt, at der skal gælde en ensidig løngaranti fra DAs side. Løngarantien er begrænset til overenskomstperioden 1. april 2024 til 31. marts 2026, hvorefter den bortfalder.

Hvis den gennemsnitlige månedsløn (eksklusive pensionen) for en fuldtidsansat dyrlæge i parternes lønstatistik udarbejdet ud fra lønnen for december måned 2025 ikke overstiger 51.211 kr. tillægges differencen fra lønstatistikens gennemsnit og op til 51.211,- kr. til minimallønnen i §3 pr. 1. marts 2026. Der er ikke modregningsret i personlige tillæg for stigningen.

Lønoplysninger:

Indhentelse af lønoplysninger sker i samarbejde mellem Dyr lægevirksomhedernes Arbejdsgiverforening og Ansatte dyrlægers organisation (ADO) jf. særskilt aftale med en ekstern partner. Parterne tilstræber, at mindst 500 dyrlæger indgår i statistikken. Oplysningerne der ligger til grund for udregningen af den gennemsnitlige månedsløn, gøres tilgængelig for ADO og Dyr lægevirksomhedernes Arbejdsgiverforening i anonymiseret form."

Parterne har tidligere indgået aftaler om gensidig løngaranti, herunder i forbindelse med overenskomstfornyelsen i foråret 2024, hvilket overenskomstforslag blev stemt ned af ADO's medlemmer. Den gensidige løngaranti var i dette overenskomstforslag indeholdt i protokollat af 10. april 2024, som tog udgangspunkt i en overenskomstperiode på lige knapt 3,5 år, og som indeholdt en lønforbedring på i alt 13,5 pct. Det fremgår af protokollatet, at rammen bestod af løngaranti på 6.57 pct., sats stigninger på 2,20 pct., pension på 1 pct. og lokal løndannelse på 3,73 pct. Aftalen indeholdt sålydende gensidige løngaranti:

"Beregning af 2027 løngaranti

Løngarantiens udgangspunkt er gennemsnitslønnen pr. måned incl. pension fra Lønstatistikken 2023 og udgør 49.719 kr. pr. måned. Denne opskrives med udgiften til stigning i satsstigninger og lokal løndannelse, i alt 5,93 pct. (2.20 pct. + 3,73 pct.). Det giver en break even løn på 52.667. Hvis gennemsnitslønnen er højere, fratrækkes differencen i forhandlingsrammen i 2027. Hvis gennemsnitslønnen er lavere, tillægges differencen forhandlingsrammen i 2027.

Den 11. juni 2024 blev der afholdt indledende møder mellem overenskomstparterne som led i en fornyet forhandlingsrunde. Forhandlingerne fortsatte i perioden fra den 2. til den 5. september 2024. Den 5. september 2024 blev der opnået enighed mellem parterne om en toårig overenskomst, der løb fra den 1. april 2024 til den 31. marts 2026. Som led i aftalen blev parterne enige om en ensidig løngaranti, jf. protokol 14 citeret ovenfor. Løngarantien blev aftalt som en del af den samlede økonomiske ramme.

Den lønstatistik for ansatte dyrlæger i klinisk praksis, der er omtalt i protokol 14, udarbejdes efter fælles overenskomst mellem DA og ADO af en ekstern part på baggrund indberetninger fra DA's medlemmer af lønnen i december. Det fremgår af lønstatistikken for december 2023, der forelå ved parternes aftale den 5. september 2024, at grundlønnen er opgjort

"inkl. kvalifikations-og funktionstillæg samt pension". I lønstatistikken for december 2025 er det anført bl.a., at minimalløn er opgjort "inkl. kvalifikations- og funktionstillæg samt pension." Lønstatistikkerne indeholder ikke oplysninger om grundløn/minimallønnen eksklusive pension.

Den 5. september 2024 blev overenskomstparterne endvidere enige om omkostningsramme. Aftalen herom fremgår af protokollat 15, hvor det anføres bl.a.:

"Forlods forbrug og lån fra overenskomstramme for overenskomstforhandlingerne i 2026

Med det formål at finansiere dette års overenskomstforlig har Parterne aftalt, at indeværende års omkostningsramme for forhandlingerne 2024 til 2026 på 10% tilføjes et procent-point, så dette års samlede omkostningsramme udgør 11%.

Parterne har aftalt, at det ene procent-point fradrages den næstkommende omkostningsramme for overenskomstforhandlingerne i 2026."

I en mailudveksling mellem A (DA) og B (ADO) og med kopi til bl.a. C (DA) af 16. og 17. september 2024 anførte B bl.a.:

"Kære C og A.

Kunne I ikke være søde at bekræfte på skrift løngarantien udgår mod indførelse af minimallønsoverenskomst i kort officielt protokollat?

Det har vi af en eller anden mærkelig årsag faktisk ikke fået på skrift.

Vi ved selvfølgelig godt, at det ligger implicit i aftalen men vores medlemmer er lidt skeptiske over det ikke står nogle steder på skrift, og den skulle jo gerne stemmes hjem denne gang, så det haster lidt inden det udvikler sig mere på Facebook.

MVH

B og D"

C besvarede den 17. september 2024 mailen således:

"...

Hvis vi skriver noget, må teksten dog ikke forhindre A-siden i at gå konservativt til fremtidige rammer. Vi er jo enige om, at industrien er udgangspunktet, men ser vi f.eks. på et tidspunkt, at dyrlægernes observerede lønudvikling er dobbelt eller tredobbelt i forhold til den aftalte ramme og de tilgrundliggende antagelser – Da vil DA naturligvis forhandle efter en lavere ramme i næste OK.

Og vise versa, går jeg ud fra, ADO forbeholder sig at kunne gå efter en højere ramme, når den ensidige løngaranti heller ikke er mere, og vi kan risikere at komme bagud i forhold til industrien."

Senere samme dag skrev A (DA) bl.a.:

"Kære B

Vi skal bestemt have overenskomsten stemt hjem nu.

Jeg synes dog ikke, at der er brug for et ekstra protokollat, som blot vil forvirre efter min mening. Se protokollat 14 (vedhæftet) hvoraf fremgår, at parterne har aftalt en ENSIDIG løngaranti fra DAs side.

...

Vi har beskrevet denne i vores mere uddybende info beskrivelse således:

Ensidig løngaranti. Hvis den lokale løndannelse i overenskomstperioden, mod forventning, ikke resulterer i en lønudvikling på + 3% eller derover, målt på lønstatistikernes gennemsnitsløn pr. december 2025, tillægges differencen op til 3% til overenskomstens minimallønsats med virkning fra 1. marts 2026. Der er ikke modregningsret for denne eventuelle satsstigning."

Ligeledes den 17. september 2024 skrev A (DA) yderligere bl.a., at han nok tænkte at ADO's medlemmer forstod indholdet af løngarantien, hvis de fik protokollatet til læsning. Han anførte endvidere bl.a.:

"Man kan selvfølgelig godt bekræfte dette:

Bekræftelse:

...

Herefter gælder kun den ensidige løngaranti som aftalt i parternes protokollat nr. 14 af 5. september 2024.

..."

C (DA) bekræftede i mailen af 17. september 2024, at han godkendte ordlyden af løngarantien. I mailen hedder det bl.a.:

"Ved henvisning til den ensidige kan vi måske endda skære endnu mere ud i pap og skrive, Herefter gælder kun den ensidige løngaranti fra arbejdsgiversiden som aftalt... "

I en mail af 26. juni 2025 rettede A (DA) henvendelse til B (ADO). I mailen hedder det bl.a.:

"Fejl i PK 2024 protokollat nr. 14 om løngaranti

Jeg er blevet opmærksom på en fejl i protokollat nr. 14 fra overenskomstforhandlingerne, der beskriver den aftalte løngaranti. Se vedhæftede "eksklusive pension" skal erstattes med "inklusive pension".

Lad os evt. stikke hovederne sammen ift. hvad vi gør.

Du kan evt. forinden få det bekræftet af D. Hun nævnte det faktisk for mig kort tid efter forhandlingernes afslutning, men Jeg kom fra det igen."

I mail af 17. juli 2025 fra A (DA) til B (ADO) er anført bl.a.:

"Fejlen kan allerede konstateres derved, at protokollatets tekst ikke harmonerer med den aftalte omkostningsramme på 10% + lån af 1 % i protokollat nr. 15."

B (ADO) besvarede mailen samme dag. Han anførte bl.a.:

"Jeg forstår ikke helt, hvad du mener med, at fejlen "allerede kan konstateres". Man kan også vende det om og anlægge den fortolkning, at det er den anden tekst der er fejl i.

Men jeg kan oplyse dig, at jeg lige har talt med D ... og hun kan ikke heeelt genkende din udlægning om, at vi har anerkendt, der er tale om en fejl, hvilket jeg heller ikke kan."

Det fremgår endvidere af mailen, at D (ADO) tværtimod havde meddelt ham, at A (DA) ikke kom fra det, men var vendt tilbage med en tilkendegivelse om, at tallet var korrekt.

Det er i mailen yderligere anført, at ADO gentagne gange i processen har spurgt ind til, om DA nu var sikker på, at tallet var rigtigt, og at DA hver gang har bekræftet, at det var det rigtige tal, samt at der foreligger en klar juridisk bindende aftale.

Den 17. september 2025 afholdt overenskomstparterne møde om den opståede uenighed vedrørende fortolkningen af protokollat 14.

I en mail af 19. september 2025 med emneteksten "Kommunikation vedr. løngaranti 2024-2026" fra A (DA) er anført bl.a.:

"DA ønsker som nævnt at informere vores medlemmer om problemstillingen snarest muligt. Dette kunne, som vi drøftede, evt. blive via en fælles kommunikation fra DA og ADO.

Jeg har derfor, som aftalt, skrevet et udkast til information, som jeg mener kan anvendes til medlemsvirksomheder og ansatte dyrlæger."

I det udkast til fælles kommunikation fra parterne, der er henvist til i mailen, er anført bl.a.:

"DA beklager formuleringsfejl i løngaranti – men står ved aftalen om + 3%.

...

Ensidig løngaranti fra DA

Da 3% af rammen blev afsat til lokalt aftalte lønstigninger, ønskede ADO en garanti for, at de 3% ville blive ydet i perioden. Derfor aftalte parterne, at DA som sikkerhed for dette, stillede en ensidig løngaranti, hvilket blev aftalt i protokollat nr. 14. Parterne har ved tidligere overenskomstforhandlinger aftalt gensidige løngarantier. En ensidig løngaranti sikrer kun den ene part, i dette tilfælde ADO's medlemmer.

Hvorvidt en løngaranti kommer i spil, afgøres ud fra parternes fælles lønstatistik, som udgives hvert år. Grundlaget er den gennemsnitsløn, der fremkommer i statistikken for en fuldtidsansat dyrlæge. Statistikkens lønninger opgøres altid inklusive pension.

DA begik en fejl

Ved overenskomstforhandlinger er det altid arbejdsgiversiden, der formulerer de aftaler, der indgås og senere underskrives som protokollater. Sådan er det også ved DAs og ADOs forhandlinger.

Ved formulering af den ensidige løngaranti fra DA i protokollat 14 begik DA desværre en fejl.

...

*Fejlen bestod i, at ordene ”**eksklusive pension**” skulle have været formuleret som ”**inklusive pension**”, for at stemme overens med parternes aftale om sikring af en 3% lønstigning i overenskomstperioden.*

DA beklager formulerings-fejlen, som hverken DA eller ADO bemærkede ved underskrivning af aftalerne den 5. september. Lønningerne i parternes lønstatistik opgøres altid inklusive pension, hvilket burde have fået alarmklokkerne til at ringe.”

Ved mail af 21. september 2025 fra B (ADO) til A (DA) er anført bl.a.:

”Tak for det fremsendte – ikke så imponerende – skriv, som jeg har videresendt til ADOs bestyrelse.

At du kun lige kunne finde ud af at skrive ”beklager” i underoverskriften (ikke engang i overskriften) tænker jeg ikke imponerer bestyrelsen så meget.

Og ”beklager” tænker jeg også er et ret fattigt ord set i lyset af den meget alvorlige ”fejl” (som I jo påstår, det er), som I nu et halvt år senere prøver at rette op på.

Derudover skriver du længere nede i teksten, ”som hverken DA eller ADO bemærkede” så ADO også lige bliver tillagt lidt ansvar for fejlen.

Overraskende nok virker det ikke helt til, at du/I har forstået vigtigheden at tekstens ordlyd, som vi ellers forsøgte at uddybe til mødet, hvis det ellers skal have den mindste chance på jord at bruge denne løsning.

Men vi må se hvad bestyrelsen vender tilbage med.”

I mail af 29. september 2025 fra C (DA) til bl.a. B (ADO), E (ADO) og A (DA) fremgår bl.a., at ADO har spurgt ind til, om F (DA) var sikker på løngarantien, og at det var han for så vidt angår beløbsstørrelsen. Det fremgår endvidere, at ADO aldrig har gjort opmærksom på den konkrete fejl eller på de vidtgående konsekvenser, hvis en fejlagtig formulering fik lov til at stå til troende.

Forklaringer

Der er under sagen afgivet forklaring af tidligere Stilling 1 i ADO D, Stilling 2 i ADO E, Stilling 3 hos ADO B, A, Stilling 4 i Dyrklægevirksomhedernes Arbejdsgiverforening, C, tidligere Stilling 5 i Dyrklægevirksomhedernes Arbejdsgiverforening, F, Stilling 6 i Dyrklægevirksomhedernes Arbejdsgiverforening og G, Stilling 7, Virksomhed X.

Anbringender

ADO har til støtte for den nedlagte påstand 1 navnlig gjort gældende, at der i forbindelse med overenskomstforhandlingerne blev indgået en bindende aftale mellem ADO og DA om en løngaranti, der skulle være eksklusiv pension, og at dette blev aftalt skriftligt.

Forhandlingsforløbet og den fælles forståelse mellem parterne godtgør, at løngarantien var aftalt som eksklusiv pension. Dette understøttes af protokollat 14 og efterfølgende mailkorrespondance mellem parterne.

Det bestrides, at der var tale om en fejl fra DA's side. Bevisbyrden for, at det forholder sig anderledes ligger hos DA.

Det må anses som en efterrationalisering fra DA's side, idet man efterfølgende har indset konsekvenserne heraf.

Tidligere Stilling 5 for DA, C, bekræftede i en mail af 17. september 2024 ordlyden af protokollat 14. C henviste til As mail af samme dag, hvor han skrev følgende

Herefter gælder kun den ensidige løngaranti som aftalt i parternes protokollat nr. 14. af den 5. september 2024.

Mailen bør tillægges væsentlig vægt, idet den er formuleret den 17. september 2024 dvs. kort efter den 5. september, hvor aftalen blev indgået.

Det gøres gældende, at enhver rimelig tvivl om en aftales indhold kommer koncipisten til skade. Dette følger af såvel den arbejdsretlige litteratur som af retspraksis.

DA's efterfølgende udtalelse om, at løngarantien skal anses for inklusive pension, udgør derfor et brud på den indgåede aftale og dermed overenskomsten.

Formålet med løngarantien var at sikre medlemmernes realløn, og denne beskyttelse vil reelt bortfalde, hvis pensionen indregnes i garantien. En sådan fortolkning er uforenelig med aftalens hensigt og formål.

Det kan i den forbindelse lægges til grund, at ADO under hele forløbet såvel under forhandlingerne som efter forhandlingerne har fastholdt, at aftalen om løngaranti blev indgået som eksklusiv pension.

Der er således ikke tale om en efterrationalisering fra ADO's side.

Det gøres herudover gældende, at ADO flere gange anmodede F (DA) om at bekræfte, at der var tale om eksklusiv pension.

Dette var med henblik på at være sikker på, at parterne var enige om aftalens indhold. Dette blev bekræftet af F mundtligt.

At det forholder sig sådan understøttes endvidere af Cs (DA) mail af 29. september 2025. Det fremgår heraf, at C bekræftede, at det var korrekt, at ADO spurgte F, om han var sikker på løngarantien.

Det fastholdes, at DA først gjorde indsigelse til spørgsmålet i sommeren 2025, hvilket var mere end 6 måneder efter den vedtagne overenskomst.

Der har således ikke foreligget nogen reel fortolkningstvivl, og der er herefter tale om et klart overenskomstbrud.

Forhandlingsrammen var på 10% (11% med lån) for en 2-årig periode, jf. protokollat, nr. 15.

Det svarer til en ramme på 15% for en 3-årig periode, hvilket gør forskellen væsentlig mindre end 17%, som DA, måtte hævde.

Det forhold, at der i øvrigt blev aftalt en ramme på 3,5 % ændrer ikke på noget, idet ADO's medlemmer stemte på baggrund af de forhandlinger, der havde været mellem overenskomstparterne, og det klart var eksklusiv pension som medlemmerne indrettede sig efter.

På baggrund af ovenstående gøres det gældende, at aftalen blev indgået som eksklusiv pension, og at DA har begået overenskomstbrud ved ikke at følge den indgåede aftale.

Til støtte for den nedlagte påstand gøres det yderligere gældende, at det fremgår af aftalelovens § 32, stk. 1,

"Den, der har afgivet en viljeserklæring, som ved fejlskrift eller anden fejltagelse fra hans side har fået et andet indhold end tilsigtet, er ikke bundet ved erklæringens indhold, hvis den, til hvem erklæringen er afgivet, indså eller burde indse, at der forelå en fejltagelse"

Det bestrides, at ADO indså eller burde have indset ved aftaleindgåelsen, at teksten beroede på en fejltagelse.

DA formulerede bestemmelsen. Parterne underskrev den. Den blev sendt til medlemmernes afstemning og vedtaget.

Det forhold, at 1. forhandlingsrunde blev stemt ned, hvorefter det fremgik, at løngarantien var inklusive pension understøtter, at den nye aftale var eksklusiv pension.

Efter bevisbyrdereglerne ligger bevisbyrden hos DA.

DA gør gældende, at parternes skriftlige aftale ikke giver udtryk for det aftalte. Det påhviler derfor DA at godtgøre de omstændigheder, som kan begrunde en fravigelse af den klare ordlyd.

Det gøres gældende, at ordlyden må lægges til grund.

Der kan i den forbindelse henvises til sag nr. AR2011.0282 i Arbejdsretten, hvor det bl.a. er anført:

"Henset til aftalens udtrykkelige ordlyd, og til at indklagede i øvrigt ikke havde søgt at føre bevis for, at der forelå omstændigheder, der kunne begrunde, at aftalen skulle kunne fortolkes imod sin ordlyd, fandt Arbejdsretten, at fortolkningsspørgsmålet ikke kunne give anledning til en sådan usikkerhed, at indklagede var berettiget til at fastholde sit standpunkt på

fællesmødet med den følge, at klageren måtte indlede en fagretlig behandling af sagen. KL pådrog sig derfor et bodsansvar.”

Afgørelsen understøtter, at der bør lægges væsentlig vægt på aftalens udtrykkelige ordlyd, men også at bevisbyrden ligger hos DA.

Mailkorrespondancen i sagen understøtter, at DA først 6 måneder senere gjorde gældende, at aftalen om løngaranti var inklusive pension.

Nærmere om påstand 2 og 3

Til støtte for de nedlagte påstande 2 og 3 gøres det gældende, at der er grundlag for fastsættelse og udmåling af en bod i medfør af et organisationsansvar hos DA.

DA har handlet ansvarspådragende ved ikke at have overholdt overenskomsten.

Betingelserne for organisationsansvar er opfyldt, idet DA har tilsidesat sine forpligtelser som overenskomstpart, herunder ved ikke at have levet op til den indgåede aftale.

Det er en skærpende omstændighed, at der er tale om et væsentligt aftalepunkt i overenskomsten, hvilket har stor betydning for de ansatte dyrlæger, og at DA trods påbud og omfangsrige forhandlinger ikke har ville efterleve overenskomsten.

Der foreligger heroverfor ikke undskyldende omstændigheder, der godtgør at der ikke er grundlag for at idømme indklagede en bod.

Det gøres derfor gældende, at der skal udmåles et bodspådragende organisationsansvar svarende til 250.000 kr., idet formålet med et bodsansvar er at give en afskrækkende effekt, og at bodsniveauet i den henseende er passende. Herudover bør der lægges vægt på, at der er tale om overenskomstvilkår for mere ca. 1000 ansatte dyrlægers rettigheder.

Mere subsidært et lavere beløb fastsat efter voldgiftsrettens skøn.

DA har til støtte for sin påstand om frifindelse og sin selvstændige påstand navnlig gjort gældende,

- at** det er et grundlæggende princip ved al overenskomstfortolkning, at man i videst muligt omfang skal forsøge at finde frem til det, der var parternes fælles forudsætning ved indgåelsen af aftalen om den omtvistede overenskomstbestemmelse,
- at** der i nærværende sag ikke kan være nogen rimelig tvivl om, at overenskomstparterne ved indgåelsen af aftalen i protokollat 14 om en ensidig løngaranti for den kommende overenskomstperiode forudsatte, at det var den gennemsnitlige månedsløn ”inklusive pension” og ikke den gennemsnitlige månedsløn ”eksklusiv pension”, der skulle indgå ved vurderingen af, om der var grundlag for udmøntningen af den ensidige løngaranti,
- at** dette understøttes af en række forhold i grundlaget for og indholdet af den mellem overenskomstparterne i september 2024 indgåede aftale om fornyelse af parternes overenskomst, herunder særligt følgende forhold:

- at** det fremgår eksplicit af ordlyden i protokollat 14, at vurderingen af, om løngarantien udløses, skal foretages med udgangspunkt i den gennemsnitlige månedsløn i den af parterne i december 2025 udarbejdede lønstatistik,
- at** den gennemsnitlige månedsløn i den udarbejdede lønstatistik konsekvent siden 2020 har været opgjort inklusive pension, og at den gennemsnitlige månedsløn ved udarbejdelsen af lønstatistikken i 2025 ligeledes blev opgjort inklusive pension,
- at** overenskomstparterne ved indgåelsen af aftalen i april 2024 om overenskomstfornyelse (første forhandlingsrunde) – som senere blev stemt ned af ADO's medlemmer – ligeledes i aftalen om den ensidige løngaranti eksplicit tog udgangspunkt i en gennemsnitlig månedsløn inklusive pension,
- at** der i forbindelse med anden forhandlingsrunde i 2024 skete drøftelse af spørgsmålet om, hvordan løngarantien skulle udmøntes, og at det i den forbindelse blev aftalt, at løngarantien skulle udmøntes i indeværende overenskomstperiode – i modsætning til den aftalte løngaranti i første forhandlingsrunde, hvor det var aftalt, at løngarantien først skulle udmøntes i den efterfølgende overenskomstperiode,
- at** der er derimod på intet tidspunkt i det andet forhandlingsforløb frem mod den i september 2024 indgåede endelige aftale om overenskomstfornyelse var drøftelser mellem overenskomstparterne om, at den gennemsnitlige månedsløn, der skulle danne grundlag for vurderingen af, om den ensidige løngaranti skulle udløses, skulle opgøres eksklusive pension og dermed på en anden måde end den måde den gennemsnitlige månedsløn blev opgjort på i den af parterne udarbejdede lønstatistik,
- at** indholdet af den i forbindelse med den anden forhandlingsrunde aftalte løngaranti på flere punkter mindede om løngarantien i veterinærsygeplejerskernes overenskomst, der på det pågældende tidspunkt blev forhandlet parallelt af indklagede,
- at** dette særligt gjorde sig gældende ift. aftalen om udmøntning af løngarantien, der på begge overenskomstområder blev aftalt udmøntet allerede i indeværende overenskomstperiode,
- at** det derfor også ved formuleringen af protokollat 14 var naturligt for indklagede at tage udgangspunkt i løngarantien på veterinærsygeplejerskernes område, der således blev anvendt som "template", hvorved fejlen opstod, idet indklagede ikke fik ændret "eksklusive pension" til "inklusive pension",
- at** der imidlertid er den væsentlige forskel på de to overenskomstområder, at gennemsnitslønnen i den lønstatistik, der udarbejdes på veterinærsygeplejerskernes overenskomstområde opgøres både inklusive og eksklusive pension, i modsætning til lønstatistikken for ansatte dyrlæger, der alene opgøres inklusive pension,
- at** den af klager hævdede fortolkning endvidere ville forrykke de økonomiske forudsætninger bag aftalen om overenskomstfornyelse betydeligt, idet den mellem parterne aftalte økonomiske ramme indebar, at der var afsat 3 % til lønstigning gennem lokal løndannelse i overenskomstperioden, mens klagers synspunkt ville indebære, at den økonomiske effekt af

den ensidige løngaranti ville udgøre en lønstigning på 17 %, idet gennemsnitslønnen for december 2025 i lønstatistikken (51.211 kr.), som løngarantien er baseret på, tillige ville skulle tillægges værdien af pensionsbidraget (14 %),

- at** det på baggrund af sammenhængen mellem sammenligningstallet på 51.211 kr. i protokollat 14 og den mellem parterne aftalte lønstigning på 3 % gennem lokal løndannelse kan konkluderes, at løngarantien i protokollat 14 var aftalt inklusive pension, idet det anførte sammenligningstal på 51.211 kr. netop svarer til en stigning på 3 % i forhold til gennemsnitslønnen inklusive pension i lønstatistikken for 2023,
- at** den helt åbenbare uforenelighed mellem den af klager hævdede fortolkning af protokollat 14 og den aftalte økonomiske ramme på i alt 11 % i protokollat 15 yderligere understreges af det forhold, at hvis klagers fortolkning af løngarantien lægges til grund, ville den samlede omkostning ved overenskomstfornyelsen udgøre 17% + 8%, dvs. i alt 25%,
- at** den af klager hævdede fortolkning således er i direkte modstrid med overenskomstparternes aftale i protokollat 15, hvoraf det fremgår, at den økonomiske ramme for overenskomstperioden blev aftalt til at være 10%, hvortil der blev tillagt yderligere 1 %, som skulle fradrages ved beregningen af omkostningsrammen ved overenskomstforhandlingerne i 2026,
- at** indklagedes forståelse af den økonomiske værdi af løngarantien endvidere er klart beskrevet i As mail til B fra ADO af 17. september 2025, idet det heri er anført, at 3 % var afsat til lokal løndannelse, og at det således på dette tidspunkt måtte være fuldstændig klart for ADO, hvad der var DA's forståelse af den økonomiske værdi af løngarantien, og på trods heraf fandt ADO ikke anledning til at reagere og gøre opmærksom på en anden forståelse,
- at** klager da heller ikke har kunnet henvise til nogen form for skriftlig dokumentation fra overenskomstforhandlingsforløbet (bortset fra den fejlagtige brug af ordet "eksklusive" i protokollat 14), der understøtter klagers opfattelse af, at klager ved den anden forhandlingsrunde skulle have opnået et forhandlingsresultat, der udgjorde en så betydelig økonomisk forbedring af det, der var opnået enighed om i forbindelse med første forhandlingsrunde,
- at** en sådan lønstigning da også afviger betydeligt fra de økonomiske resultater, der i øvrigt blev opnået enighed om på det private arbejdsmarked i den pågældende periode, ligesom et økonomisk resultat på dette niveau ville få alvorlige økonomiske konsekvenser for DA's medlemsvirksomheder, hvorfor det også af den grund har formodningen mod sig, at indklagede skulle have accepteret en aftale om økonomiske forbedringer på dette niveau,
- at** det derfor også må lægges til grund, at klager indså eller burde have indset, at indklagedes anvendelse af ordet "eksklusive pension" i protokollat 14 beroede på en fejl, og at der rettelig skulle have stået "inklusive pension", og
- at** der på denne baggrund må gives indklagede medhold i såvel den nedlagte påstand om frifindelse og den nedlagte selvstændige påstand.

Det gøres endvidere gældende, at også forløbet efter den i september 2024 indgåede aftale om overenskomstfornyelse understøtter indklagedes opfattelse af, at klager var fuldt ud opmærksom på, at det beroede på en fejl, at indklagede i protokollat 14 anvendte ordene "eksklusive pension" i stedet for "inklusive pension", hvilket særligt understøttes af,

- at** den daværende Stilling 1 for ADO, D, i forbindelse med, at parterne som led i indgåelsen af aftalen om overenskomstfornyelse underskrev protokollaterne, af egen drift tog initiativ til en samtale med A om formuleringen af løngarantien i protokollat 14, hvor D gjorde opmærksom på, at der i protokollat 14 var anført "eksklusive pension", på trods af, at gennemsnitslønnen i parternes lønstatistik blev opgjort "inklusive pension", og at D i denne forbindelse tilkendegav at være enig med A i, at dette beroede på en fejl, der skulle ændres,
- at** A på baggrund af denne samtale med D blev bibragt det indtryk, at der ikke var nogen risiko for en uenighed mellem parterne om dette forhold, og han lagde derfor også til grund, at dette var et forhold, der uden problemer kunne berigtiges på et senere tidspunkt,
- at** indklagede på intet tidspunkt har bekræftet, at gennemsnitslønnen, der skulle danne grundlag for vurderingen af, om løngarantien ville blive udløst, skulle opgøres eksklusive pension, og heller ikke har modtaget henvendelser fra klager, der eksplicit har henvist til eller forudsat, at gennemsnitslønnen skulle opgøres eksklusive pension,
- at** ADO heller ikke gjorde indsigelse over for DA ifm. artiklen i Dansk Veterinærtidsskrift, hvor DA klart anførte, at løngarantien skulle sikre en lokal lønudvikling på mindst 3% i overenskomstperioden – og altså ikke en lønudvikling på 17%, som ADO's fortolkning i nærværende sag ville føre til,
- at** ADO endvidere ikke i sin egen artikel i Dansk Veterinærtidsskrift fremhævede, at løngarantien skulle forstås således, som det nu gøres gældende af ADO, idet ADO i artiklen alene anvender termen "gennemsnitslønnen", hvilket er en direkte henvisning til parternes fælles lønstatistik, hvor gennemsnitslønnen opgøres inklusive pension,
- at** A fra DA i sin mail af 26. juni 2025 til ADO, hvor han gjorde opmærksom på, at der ved vurderingen af, om der var grundlag for at udløse den ensidige løngaranti skulle tages udgangspunkt i den gennemsnitlige månedsløn inklusive pension i parternes lønstatistik, henviste til sin samtale med D fra ADO om dette forhold tilbage i september 2024,
- at** ADO da også selv i forbindelse med den efterfølgende i september 2025 mellem overenskomstparterne gennemførte mailkorrespondance, den 17. september 2025 afholdte møde samt i ADO's skriftlige kommunikation til sine medlemmer selv omtalte forholdet som "den vildledende formulering" og "en fejl", som ADO blot var af den opfattelse, at DA skulle tage ansvar for.
- at** formuleringen "eksklusive pension" i protokollat 14 i det af DA udarbejdede udkast til fælles kommunikation, der afspejlede parternes drøftelser på mødet den 17. september 2025, også blev beskrevet som "en fejl",
- at** ADO endvidere i et nyhedsbrev til sine medlemmer klart anfører, at *"Rent teknisk giver DA's påstand om, at tallet skulle være inklusive pension, mening - især når gennemsnitstallet der trækkes fra den*

fælles lønstatistik mellem ADO og DA er inklusiv pension. En lønstigning på 17%, hvoraf 14% udgør pension og 3% udgør løngarantien, synes selvfølgelig urealistisk, når der var en samlet overenskomststramme på 11 %",

- at** klager således i denne kommunikation til sine medlemmer anerkender den økonomiske ramme bag parternes aftale om overenskomstfornyelse, og at der er direkte modstrid mellem den af klager nu hævdede fortolkning og den aftalte økonomiske ramme, ligesom klager i samme nyhedsbrev selv karakteriserer forholdet som "fejlinformation",
- at** det endvidere af samme nyhedsbrev fremgår forudsætningsvis, at ADO var opmærksom på fejlen ved aftalens indgåelse, men på trods heraf valgte at kommunikere resultatet i overensstemmelse med det i ordlyden anførte, hvorfor ADO som forhandlingsberettiget overenskomstpart i realiteten selv har medvirket til at vildlede sine medlemmer,
- at** det også af DA's orienteringer til sine medlemmer konsekvent blev omtalt som "en fejl", at det af protokollat 14 fremgik, at løngarantien skulle være "eksklusive pension",
- at** DA i sin medlemsorientering af 13. september 2024 vedrørende overenskomstforhandlingernes afslutning ikke eksplicit adresserede spørgsmålet om, hvorvidt løngarantien tog udgangspunkt i en gennemsnitsløn opgjort eksklusiv eller inklusiv pension, idet der var tale om et forhold, som der ikke var nogen form for tvivl om,
- at** der i en situation, hvor to overenskomstparter indgår aftale om en overenskomst, er tale om to ligeværdige aftaleparter, hvorfor der er fælles forpligtelse til at sikre, at eventuelle fejl, der er opstået ved udarbejdelsen af overenskomstteksten, korrigeres eller i hvert fald præsenteres overfor medlemmerne på en måde, der sikrer, at der ikke opstår misforståelser,
- at** dette i særlig grad gælder i en situation, hvor der ikke er nogen tvivl om, at den fejl, der er opstået, vil føre til en fortolkning af overenskomsten, der ikke er i overensstemmelse med parternes fælles forudsætninger ved indgåelsen af aftalen om overenskomstfornyelse,
- at** dette følger også af almindelige aftaleretlige principper, herunder særligt aftalelovens § 32, stk. 1, hvorefter en aftalepart ikke er bundet af en aftale, der som følge af fejlskrift har fået et andet indhold end tilsigtet, hvis den anden aftalepart indså eller burde indse, at der var tale om en fejltagelse,
- at** det må anses for dokumenteret, at klager indså eller burde have indset, at den del af protokollat 14, der henviste til, at løngarantien skulle opgøres med udgangspunkt i en månedlig gennemsnitsløn "eksklusiv" pension, netop beroede på en sådan fejlskrift.

For det tilfælde, at voldgiftsretten – mod forventning – måtte finde grundlag for at give klager medhold i påstanden om betaling af bod, gøres det gældende,

- at** der alene vil være grundlag for at udmåle en mindre såkaldt ordensbod og dermed en bod på et beløbsmæssigt niveau, der er væsentligt lavere end påstået af klager.

Det følger af overenskomstens § 39, stk. 8, at voldgiftsretten skal træffe afgørelse om fordelingen af sagens omkostninger, og indklagede gør i denne forbindelse gældende,

at det i lyset af sagens omstændigheder, herunder særligt det forhold, at det må lægges til grund, at klager som forhandlingsberettiget faglig organisation var fuldt ud opmærksom på den rette forståelse og fælles forudsætning bag formuleringen af protokollat 14, må pålægges klager at bære de fulde omkostninger ved voldgiftssagens gennemførelse, subsidiært den overvejende del af sagens omkostninger.

Opmandens tilkendegivelse

Som en del af overenskomsten for perioden 1. april 2024 til 31. marts 2026 mellem Dyrslægevirksohmhedernes Arbejdsgiverforening (DA) og Ansatte Dyrslægers Organisation (ADO) indgik parterne en aftale om ensidig løngaranti, jf. protokollat 14 af 5. september 2024. Der er tale om en ny aftale, idet parterne tidligere havde aftalt gensidig løngaranti. Af protokollat 14 fremgår bl.a.:

"Hvis den gennemsnitlige månedsløn (eksklusive pension) for en fuldtidsansat dyrlæge i parternes lønstatistik udarbejdet ud fra lønnen for december måned 2025 ikke overstiger 51.211 kr. tillægges differencen fra lønstatistikens gennemsnit og op til 51.211, - kr. til minimallønnen i §3 pr. 1. marts 2026. Der er ikke modregningsret i personlige tillæg for stigningen.

Lønoplysninger:

Indhentelse af lønoplysninger sker i samarbejde mellem Dyrslægevirksohmhedernes Arbejdsgiverforening og Ansatte dyrlægers organisation (ADO) jf. særskilt aftale med en ekstern partner..."

Den lønstatistik, der er henvist til i protokollatet, er efter fælles aftale mellem DA og ADO siden 2020 udarbejdet af en ekstern part på baggrund af indberetninger fra DA's medlemmer af lønnen i december for det pågældende år. Det fremgår af lønstatistikken for 2023, som forelå, da parterne indgik overenskomsten for 2024 - 2026 bl.a., at "Grundløn" er opgjort "inkl. kvalifikations- og funktionstillæg samt pension."

Protokollatet indeholder således en uklarhed, idet der ikke er sammenhæng mellem indholdet af parentesens "eksklusive pension" og henvisningen til lønstatistikken, hvor grundlønnen opgøres inklusive pension.

D har forklaret bl.a., at de under overenskomstforhandlingerne ikke direkte drøftede, om den gennemsnitlige månedsløn skulle opgøres eksklusiv eller inklusive pension. Hun fik at vide, at de gjorde, som de plejede, og hun forstod det således, at det var gennemsnitslønnen eksklusiv pension, der skulle bruges.

B har forklaret bl.a., at protokollat 14 kom ind på forslag fra DA, og indeholder DA's tal og tekst. Man talte ikke under forhandlingerne om tallet i protokollatet, herunder om tallet var inklusive eller eksklusiv pension. Hans forventning var, at grundlønnen var eksklusiv pension. Dette gav efter hans opfattelse god mening, idet den traditionelle forståelse på minimallønssområdet er, at man forhandler eksklusiv pension. Sådan er det f.eks. på hele

det akademiske område. Det er rigtigt, at de 51.211 kr., der er nævnt i protokollatet, kommer fra lønstatistikken for 2023 + 3%, og at lønstatistikken viser gennemsnitslønnen inklusive pension.

C har forklaret bl.a., at de under overenskomstforhandlingerne bl.a. drøftede omkostningsrammen, og hvordan den skulle fordeles mellem de forskellige poster. Herunder talte de om, at 3% skulle sættes af til lokal løndannelse. Der blev ikke talt om, den gennemsnitlige månedsløn skulle beregnes inklusive eller eksklusive pension. Han bemærkede ikke, at der fejlagtigt stod eksklusive pension, da han underskrev protokollatet.

A har forklaret bl.a., at DA under forhandlingerne tilbød ADO en ensidig løngaranti. Han formulerede protokollat 14 og tog i den forbindelse udgangspunkt i veterinærsygeplejerskernes tilsvarende løngaranti. Fejlen opstod, fordi han var uopmærksom på, at der i veterinærsygeplejerskernes løngaranti blev henvist til den gennemsnitlige månedsløn eksklusive pension, hvilket veterinærsygeplejerskernes lønstatistik også indeholder oplysninger om.

F har forklaret bl.a., at han deltog i overenskomstforhandlingerne og herunder i drøftelserne af, hvordan rammen på 11% skulle fordeles mellem de enkelte poster. Det var DA's krav, at 3% skulle afsættes til lokal løndannelse. De talte kun om tallene, og ikke om den gennemsnitlige månedsløn var eksklusiv eller inklusiv pension. Tallet 51.211 kr. er imidlertid inklusive pension, idet man når til dette tal ved at lægge 3% til den gennemsnitlige månedsløn for 2023 inklusiv pension på 49.719 kr.

Opmanden finder det efter bevisførelsen godtgjort, at overenskomstparterne ikke har haft realitetsforhandlinger vedrørende spørgsmålet, om den gennemsnitlige månedsløn i protokol 14 skulle opgøres inklusive eller eksklusive pension.

Løngarantien er aftalt som en del af den samlede økonomiske ramme, der er gengivet i protokollat 15. Herefter aftalte parterne, at "inde værende års omkostningsramme for forhandlingerne 2024 til 2026 på 10% tilføjes et procent-point, så dette års samlede omkostningsramme udgør 11%."

Protokollat 15 indeholder ikke oplysninger om, hvordan omkostningsrammen skal fordeles mellem de enkelte poster, således som det var tilfældet ved den aftale, som parterne havde indgået den 10. april 2024. Denne aftale var en del af det overenskomstforslag, som faldt ved afstemningen blandt ADO's medlemmer. Aftalen fra 10. april 2024 tog udgangspunkt i en overenskomstperiode på lige knapt 3,5 år og havde en omkostningsrammen på i alt 13,50%. Ifølge aftalen blev omkostningsrammen fordelt mellem løngaranti på 6,57 pct., sats stigninger på 2,20 pct., pension på 1 pct. og lokal løndannelse på 3,73 pct.

Efter bevisførelsen finder opmanden det godtgjort, at der af omkostningsrammen for overenskomstperioden 2024 til 2026 på 11% er afsat 3% til lokal løndannelse.

Såfremt løngarantien skal forstås, som anført af ADO, ville lønforbedringen ikke kunne holdes inden for den samlede økonomiske ramme på 11%. Den økonomiske effekt af den

ensidige løngaranti ville alene udgøre en lønstigning på 17 %, idet gennemsnitslønnen inklusive pension mv. for december 2025 i lønstatistikken ville skulle tillægges værdien af pensionsbidraget på 14 %.

Under disse omstændigheder finder opmanden det godtgjort, at der er tale om en fejlskrift, når det i protokollat 14 er angivet, at den gennemsnitlige månedsløn opgøres "eksklusive pension", og at der i stedet skulle have stået "inklusive pension". Opmanden finder endvidere, at ADO vidste eller burde vide, at der er tale om en fejltagelse, jf. aftalelovens § 32, stk. 1.

Herefter er der ikke grundlag for at pålægge DA at betale en bod, som anført i ADO's påstand 2 og 3.

På den anførte baggrund tilkendegav opmanden at ville frifinde DA for ADO's påstande og tage DA's selvstændige påstand til følge, hvorefter ADO skal anerkende, at ordlyden "*den gennemsnitlige månedsløn (eksklusive pension) for en fuldtidsansat dyrlæge i parternes lønstatistik*" i Protokollat 14 af 5. september 2024, på trods af ordlyden, skal fortolkes således, at den gennemsnitlige månedsløn opgøres inklusive pension.

Sagsomkostninger

Opmanden finder ikke grundlag for at fravige udgangspunktet vedrørende fordelingen af sagens omkostninger, hvorfor hver part skal betale egne sagsomkostninger og halvdelen af opmandens honorar.

København, den 10. september 2026

Vibeke Rønne

Fhv. højesteretsdommer